

การศึกษาและพัฒนารูปแบบเฝังก่อ สู่การแสดงนาฏประดิษฐ์

สาวิตร พงศ์วัชร* ยุทธพงษ์ ตันประดู่*
Sawit Pongvat Yuttapong Tonpradoo

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนารูปแบบเฝังก่อ สู่การแสดงนาฏประดิษฐ์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการศึกษาประวัติความเป็นมาของเฝังก่อจังหวัดภูเก็ตและการพัฒนารูปแบบเฝังก่อ สู่การแสดงนาฏประดิษฐ์ ขอบเขตของพื้นที่วิจัยคือ ย่านเมืองเก่าภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต โดยกำหนดวิธีการวิจัยออกเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นที่ ๑ ศึกษาประวัติความเป็นมาของรูปแบบเฝังก่อจังหวัดภูเก็ตและขั้นที่ ๒ การพัฒนารูปแบบเฝังก่อสู่การแสดงนาฏประดิษฐ์ ดำเนินการวิจัยโดยการศึกษเอกสาร สัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องและประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า เฝังก่อนั้นเป็นเครื่องดับส่วนสำคัญของเจ้าสาวกลุ่มชนบ่าที่ใช้ประดับศีรษะเฉพาะพิธีการแต่งงาน ซึ่งมีเอกลักษณ์สำคัญ คือ ๑) หงส์ ๒) ผีเสื้อ ๓) ดอกไม้ โดยผู้วิจัยได้เปลี่ยนแปลงวัสดุในการประดิษฐ์เฝังก่อ เช่น ผ้าใยบัว โดยสร้างสรรค์บนพื้นฐานของการอนุรักษ์ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมสู่ชุมชน โดยการดำเนินงานร่วมกับกองทุนพัฒนาสตรีจังหวัดภูเก็ต ผลจากการพัฒนารูปแบบเฝังก่อสู่การแสดงนาฏประดิษฐ์พบว่า มีแนวคิดในการพัฒนา ๒ ประการ คือ ๑) แนวคิดการพัฒนาเฝังก่อ โดยการใช้วัสดุที่มีลักษณะคล้ายหรือเหมือนของเก่า ราคาปานกลาง คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และ ๒) แนวคิดการคำนึงถึงความสวยงาม ความคล่องตัวในการแสดงนาฏประดิษฐ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และ ประชาสัมพันธ์เครื่องแต่งกายในพิธีแต่งงานของกลุ่มชนบ่า

คำสำคัญ: (๑) เฝังก่อ (๒) นาฏประดิษฐ์ (๓) เศรษฐกิจสร้างสรรค์

* รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาศิลปะการจัดการแสดง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

* อาจารย์ ดร. คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Education and Development of a Model of Chang Ko and Dance Performance Invention

Abstract

Chang Ko and its applications to stage performance were studied. The research aimed to study the history of 'Chang Ko' (a traditional Chinese crown) and its development and application to stage performance. The area of Phuket Old Town, including several historical streets, was the main research area for the data collection. The methodology was classified into two stages: 1) the study of the history, pattern, and function of Chang Ko in Phuket, and 2) the development and application of Chang Ko to stage performance. The results revealed that Chang Ko is the most important wearable of the Phuket Baba (Peranakan) wedding dress. There are three significant components of Chang Ko: 1) a swan, 2) a butterfly, 3) a flower; however, the traditional Chang Ko was not appropriate for stage performance due to its elegance requiring a number of decorations. As such, this research considered and applied the lighter and more economical material of nylon as an alternative material instead of the traditional materials. The Chang Ko using nylon was applied in stage performance to promote Phuket traditional life in collaboration with the Development Fund for Women of Phuket and Phuket Municipality School. In addition, it introduces creativity to cultural dresses inherited from China. The contributions of this research includes: 1) an application of nylon to other traditional dresses, and 2) a further development of nylon-based Chang Ko dresses.

Keywords: (1) Chang Ko (2) Dance Performance Invention (3) Creative Economic

บทนำ

ประเทศไทยมีการจัดตั้งสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีแนวคิดสำคัญ คือ การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนเป็นองค์รวม ตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงประชาชนท้องถิ่นในฐานะเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกการดำเนินการด้านการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นและสิ่งสำคัญในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมคือ การดำรงซึ่งเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่สามารถนำเสนอเรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์ผ่านบริบทแวดล้อมของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทยอยู่ในกระแสความสนใจของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก เนื่องจากมีความหลากหลายและความสมบูรณ์ของวัฒนธรรมด้านต่างๆ แต่ทั้งนี้ต้องได้รับการพัฒนาและการต่อยอดอย่างสม่ำเสมอ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และเมืองท่องเที่ยวโดยเฉพาะกลุ่มจังหวัดกลุ่มอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง จังหวัดตรัง จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงาและจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตมีความเจริญมาหลายชั่วอายุคนตลอดจนวัฒนธรรมที่ผสมผสานจากหลายเชื้อชาติและที่สำคัญคือ ชาวจีน ซึ่งได้เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ทั่วประเทศบริเวณเมืองการค้า เมืองท่าชายฝั่งทางทะเลหรือเมืองที่มีการเดินเรือเข้าจอดได้ แต่ชาวจีนที่เข้ามาสู่ประเทศไทยมากที่สุดคือกลุ่มชาวจีนฮกเกี้ยน โดยมีเป้าหมายเพื่อต้องการแสวงหาโอกาสในการดำรงชีวิตในแผ่นดินใหม่และได้นำประเพณีการวิวาห์ซึ่งเป็นซึ่งเป็นประเพณี

ที่นำความสุข ความยินดีมาสู่ครอบครัวของคู่บ่าวสาว อีกทั้งประกาศความเป็นปึกแผ่นมั่นคงทางด้านฐานะสู่สังคมของพ่อแม่คู่บ่าวสาวและบรรพชนจากอดีตได้มีความเชื่อในเรื่องพิธีการแต่งงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดภูเก็ตเป็นกลุ่มชนที่สืบสานวัฒนธรรมของตนเองที่เหนียวแน่นมั่นคงอย่างต่อเนื่อง (สาวิตร พงศ์วัชร. ๒๕๕๑ : ๒ - ๓) พิธีวิวาห์ของจังหวัดภูเก็ตนั้นมีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน กล่าวคือเป็นการแต่งงานระหว่างหนุ่มอพยพชาวจีนกับสาวท้องถิ่นเมืองภูเก็ต ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ฉะนั้นจึงมีการผสมผสานวัฒนธรรมด้านต่างๆ และสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญในพิธีคือ รูปแบบของทรงผมที่มีลักษณะของการรวมทั้ง ๓ ศาสนา เรียกว่า ทรงชักอ๊อบย ประกอบกับมงกุฎสีทอง (เผ่งก้อ) ซึ่งเพิ่มความสง่างามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชนบ่าบ๋า โดยชุดนี้จะสวมใส่เฉพาะงานสำคัญ เช่น พิธีแต่งงาน (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุจังหวัดภูเก็ต ๒๕๔๔ : ๒๓๘)

เผ่งก้อ เป็นเครื่องประดับชิ้นสำคัญของเจ้าสาวที่สวมใส่ในพิธีแต่งงาน รวมถึงใช้ประดับชุดพื้นเมืองในงานพิธีมงคลต้องมีเผ่งก้อประดับบนศีรษะ แต่ในปัจจุบันผู้ที่มีความรู้เรื่องการประดิษฐ์เผ่งก้อหายากมากขึ้นสอดคล้อง กับนโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตที่มีพันธกิจในการพัฒนาท้องถิ่นและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการนำความรู้มาเผยแพร่แก่เยาวชนรุ่นใหม่เพื่อสร้างการรับรู้ในเอกลักษณ์ทั้งดงามของจังหวัดภูเก็ตอันเป็นมรดกวัฒนธรรมที่ควรค่าอย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์และพัฒนา ทั้งนี้ต้นทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือในชุมชน เช่น พิธีการวิวาห์บ่าบ๋า สามารถสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มด้านเศรษฐกิจและประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านต่างๆ

สาระสำคัญในการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ นั้น สามารถปรับใช้เพื่อเป็นต้นแบบด้านการนำมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการจัดการ การท่องเที่ยวของท้องถิ่นอย่างมั่นคงและยั่งยืนบนพื้นฐานวัฒนธรรมซึ่งสามารถส่งผลต่อเศรษฐกิจระดับมหภาคในอนาคต (เทิดชาย ช่วยบำรุง, เล่มเดิม, หน้า ๓๑) เนื่องจากจุดแข็งของจังหวัดภูเก็ตประการสำคัญ คือ การเป็นจังหวัดท่องเที่ยวระดับโลกและเป็นจุดเชื่อมโยงด้านการบินพาณิชย์ โดยเหล่านี้อาจสามารถสร้างและสนับสนุนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) กับหน่วยงานท้องถิ่นซึ่งสามารถผลิตสินค้าเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจัดได้ว่าเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอีกทางหนึ่งซึ่งการศึกษาและพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ นั้นยังไม่มี การเก็บรวบรวมเพื่อการศึกษาอย่างถ่องแท้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อการศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบเฝ้าก่อจังหวัดภูเก็ต
๒. เพื่อการพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้เครื่องมือวิจัยสำคัญคือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ผู้วิจัยได้พัฒนาขั้นตอนการ

วิจัยโดยประยุกต์จากวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมบางส่วนและสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยมีขั้นตอนการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ต่อไปนี้

๑. เนื้อหา

๑.๑ ประวัติความเป็นมาและรูปแบบของเฝ้าก่อ จังหวัดภูเก็ต

๑.๒ ลำดับขั้นตอนและการพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อ จังหวัดภูเก็ต

๑.๓ การพัฒนา รูปแบบเฝ้าก่อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์

๒. วิธีการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เช่น

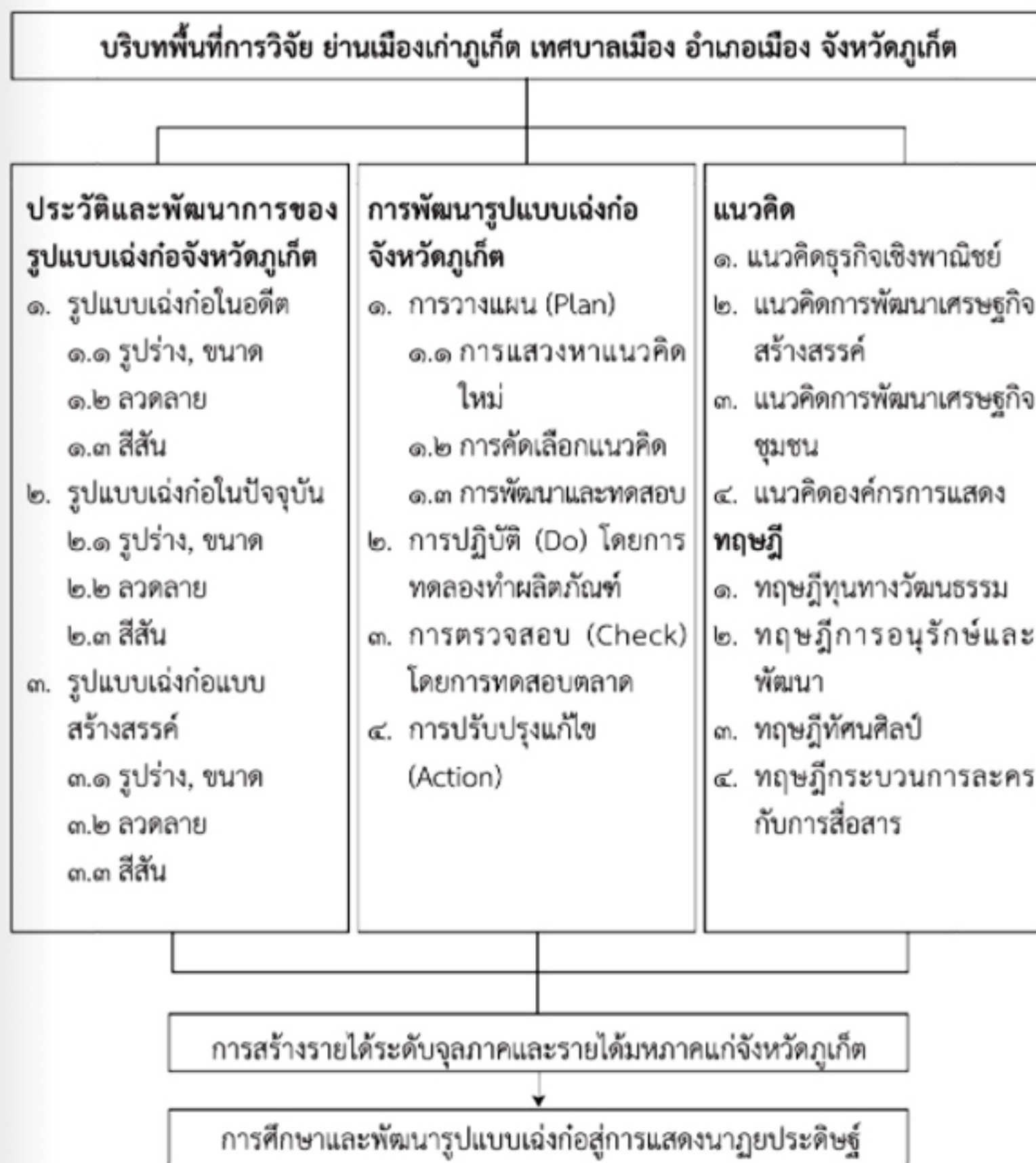
๑) วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดภูเก็ต โดยการศึกษาประเด็นประวัติความเป็นมาและการแต่งกายของกลุ่มชนบ่าจังหวัดภูเก็ต

๒) วิวาทบ่าภูเก็ต โดยการศึกษาประเด็นประวัติความเป็นมาและการแต่งกายของกลุ่มชนบ่าจังหวัดภูเก็ต

๓) เอกสารวัฒนธรรมอื่น ที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและการแต่งกายของกลุ่มชนบ่าจังหวัดภูเก็ต

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

๑) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบ

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ประกอบด้วย ๓ ตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ ๑ ด้านข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ วุฒิกการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ต่อเดือน เป็นต้น

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและรูปแบบของเผ่าก๋อ จังหวัดภูเก็ต

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามหลักเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของเผ่าก๋อ เพื่อการประยุกต์สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์

๓) แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews) เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ในประเด็นประวัติความเป็นมา การเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและการพัฒนารูปแบบเผ่าก๋อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ เพื่อการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางวัฒนธรรม

๔) การสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

๔.๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ประกอบด้วย การเข้าร่วมพิธีวาทะบาบ่าจังหวัดภูเก็ตภายในเดือนมิถุนายน

๔.๒) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non - participant Observation) ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปภายในพื้นที่การทำวิจัย โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ทั้งนี้ตามความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาทั่วไป

๕) การสนทนากลุ่ม (Focused Group) โดยผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้ผู้รู้และผู้ปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสู่รูปแบบการแสดงนาฏยประดิษฐ์ โดยดำเนินการ

วางแผนการสนทนา วัน เวลา สถานที่ จัดเตรียมแนวคำถาม นัดหมาย เชิญสมาชิกโดยคัดเลือกผู้สนทนากลุ่มที่มีลักษณะร่วม (Homogenous)

๖) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้รู้ ผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา เพื่อเสนอแนะและตรวจสอบแนวทางการพัฒนารูปแบบเผ่าก๋อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ โดยการนำข้อมูลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) มาวิเคราะห์เนื้อหา

๓. ระยะเวลา

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนาเผ่าก๋อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๕๘ - เดือนมกราคม ๒๕๕๙

๔. พื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย พื้นที่ถนนตีบูก ถนนกระบี่ ถนนกลาง ถนนเยาวราช เทศบาลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

๕. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑) กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม คุรุภูมิปัญญา วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต ประธานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดภูเก็ต ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต

๒) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ได้แก่ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดภูเก็ต นักเรียนโรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต

๓) กลุ่มผู้สนับสนุน (General Informants) ได้แก่ อาจารย์และนักศึกษาสาขา

วิชาศิลปะการจัดการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภูเก็ต กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดภูเก็ต
ร้านค้าย่านเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต พรทิพย์ชีสโตร์
จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย

๑. ได้ทราบประวัติความเป็นมาและ
รูปแบบเฌงก่อจังหวัดภูเก็ต โดยหน่วยงานภาครัฐ
ภาคเอกชน และผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้เป็น
เอกสารการสอนในสถานศึกษา

๒. ได้ทราบลำดับขั้นตอนการพัฒนา
รูปแบบเฌงก่อ สู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ รวมทั้ง
สัญลักษณ์ความหมายขององค์ประกอบด้านต่างๆ
ของเฌงก่อ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และ
ผู้สนใจสามารถนำไปปรับใช้เป็นเอกสารการสอน
ในสถานศึกษา

๓. ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์รูปแบบเฌงก่อ
จังหวัดภูเก็ต ผ่านรูปแบบการแสดงนาฏยประดิษฐ์
เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม
ท้องถิ่นและเป็นการส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจ
ระดับมหภาค ซึ่งส่งผลสู่ธุรกิจภาคการบริการอื่น
เช่น ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจอาหาร ธุรกิจการท่องเที่ยว
ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๔. ได้นำรูปแบบเฌงก่อจังหวัดภูเก็ต มา
พัฒนาประยุกต์เพื่อการเสริมสร้างเศรษฐกิจจุลภาค
หรือเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยกองทุนพัฒนาบทบาท
สตรีจังหวัดภูเก็ต สามารถนำไปปรับใช้เพื่อการ
เป็นต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจจุลภาคหรือ
เศรษฐกิจท้องถิ่นอื่น

๕. ได้เกิดการตระหนักรู้ การอนุรักษ์ การ
ส่งเสริมและการปลูกฝังวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เยาวชน
ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นมรดกวัฒนธรรมของประจำถิ่น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการค้นพบในการวิจัย ๒ ประเด็น ตาม
วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ประวัติความเป็นมา
และรูปแบบเฌงก่อจังหวัดภูเก็ตและการพัฒนา
รูปแบบเฌงก่อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์นั้น ผู้วิจัย
มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ประวัติความเป็นมาและรูปแบบเฌงก่อ
จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย พบว่า เฌงก่อเป็นศิราภรณ์
ที่ให้ความสำคัญในการบ่งบอกสัญลักษณ์ของการเป็น
เจ้าสาวกลุ่มชนบ่า เพราะมีสัญลักษณ์แทนความ
เป็นเพศหญิง ประกอบด้วย

๑) หงส์ คือ สัตว์มงคลแทนสัญลักษณ์เพศ
หญิง ที่มีความสง่างาม ความหยิ่งผยอง และเป็น
พญานกที่มีความยิ่งใหญ่ในผืนแผ่นดิน

๒) ผีเสื้อ คือ สัตว์มงคลขนาดเล็ก
แทนสัญลักษณ์เพศชาย ที่มีความสวยงาม ความเป็นอิสระ
เป็นตัวแทนของการผสมพันธุ์หรือตัวแทนแห่งการ
สืบพงศ์วงศ์ตระกูล

๓) ดอกไม้ คือ สิ่งสวยงามที่เกิดขึ้นตาม
ธรรมชาติ มีสีอันสวยงาม กลิ่นหอมยั่วยวนบุรุษ
เพศแทนสัญลักษณ์เพศหญิง เป็นตัวแทนของการ
แพร่ขยายพันธุ์หรือการเจริญพันธุ์ สอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ยุทธพงษ์ ตันประจักษ์ (๒๕๕๙ : ๑๗๗
- ๑๗๙) ในการพัฒนารูปแบบพัสดราภรณ์ในพิธี
วิวาห์บ่าสู่งานสร้างสรรค์คาบาเรต์ ซึ่งผลการวิจัย
พบว่า โดย ๓ สัญลักษณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นส่วน
ประกอบสำคัญประการหนึ่งในเครื่องประดับศีรษะ
เฌงก่อผนวกกับทรงผมซิกอีโบยและเฌงก่อซึ่งมีทั้ง
พวงมาลัยดอกมะลิหรือดอกพุดล้อมรอบบริเวณผม
เกล้ามวยทรงหอยโข่งและเฌงก่อ โดยลักษณะของ
เฌงก่อแบบโบราณส่วนใหญ่มีฐานที่ประดับด้วยมุก
สีขาว รวมทั้งแถบเส้นดินทองและดินเงิน วางเป็น

ภาพที่ ๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี
ทรงเสด็จเปิดอาคารเฉลิมพระเกียรติมหาวชิราลงกรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : ยุทธพงษ์ ดันประดู่ (๒๕๕๘)

ภาพที่ ๓ เฉ่งก้อแบบโบราณ ประดิษฐ์จากเส้นทองคำ
และไข่มุกด้วยเทคนิคเฉพาะคุณหาสน์
พระพิทักษ์ชินประชา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : ยุทธพงษ์ ดันประดู่ (๒๕๕๘)

ภาพที่ ๔ เฉ่งก้อแบบพัฒนา
ประดิษฐ์จากผ้าใยบัวหลากสี เลื่อมสีทองและไข่มุกเทียม
โรงเรียนเทศบาลเมืองภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
ที่มา : ยุทธพงษ์ ดันประดู่ (๒๕๕๘)

ฐานบริเวณด้านในและมีลักษณะของการวาง
กลีบดอกชั้นเดียว ซึ่งจะมีรูปแบบของโครงสร้างฐานที่
คล้ายคลึงกัน โดยส่วนที่แตกต่างกันจะเป็นลักษณะ
ของกลีบดอกซึ่งบางลักษณะปลายกลีบดอก
ปลายแหลมและบางลักษณะปลายกลีบดอกกลมมน

๒. การพัฒนารูปแบบเฉ่งก้อสู่การแสดง
นาฏยประดิษฐ์

ผลการวิจัย พบว่า เฉ่งก้อสมัยใหม่ ได้มีการ
พัฒนาโดยศึกษารูปแบบเฉ่งก้อในอดีตเพื่อเป็น

แนวทางในการพัฒนาบนพื้นฐานการอนุรักษ์ ทั้งนี้
ได้ประยุกต์รูปแบบ วัสดุอุปกรณ์ในการประดิษฐ์
โดยการวิเคราะห์สภาพบริบทสังคมภูเก็ต ณ
ปัจจุบันซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นสถานที่ที่
นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกมีเป้าหมายต้องการมา
เยี่ยมชมเยือนซึ่งบริบทนี้เป็นโอกาสในการเผยแพร่
วัฒนธรรมท้องถิ่นสู่สายตานักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ
นักท่องเที่ยวชาวจีนซึ่งมีรากฐานทางวัฒนธรรม
คล้ายกัน จัดได้ว่าเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพกับ

ชาติมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลถึงการสร้างเศรษฐกิจ ทั้งระดับมหภาคและจุลภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณพ มานะแซม (๒๕๕๖ : ๖ - ๗) การศึกษา พัฒนาการและบริบทที่เกี่ยวข้องของงานนาฏกรรม ล้านนาเพื่อสร้างสรรค์นาฏกรรมล้านนาและ เพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาด้านการแสดงสามารถนำรากเหง้าของ ท้องถิ่นมาสร้างสรรค์สู่การแสดงช่วยกระตุ้นให้ สังคมเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่น และสามารถเป็นแรงบันดาลใจต่อการพัฒนา สร้างสรรค์งานนาฏกรรมที่มีคุณค่าส่งผลถึงการ กระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในส่วนต่างๆ เป็นการสร้างคุณค่าและการเผยแพร่วัฒนธรรม ของกลุ่มชนบ่า เพื่อเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม ด้านต่างๆ ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสอดคล้อง กับงานวิจัยของ อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์ (๒๕๕๙ : ๓๑ - ๓๕) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดทฤษฎีการพ่อน้านา แบบใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การนำวัฒนธรรม ท้องถิ่นมาพัฒนาสู่การแสดง ส่งผลให้เกิดการ แพร่กระจายวัฒนธรรมโดยสามารถสร้างสรรค์ ผลงานด้านการแสดงประเภทต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และแสดงให้เห็นว่าการมีบทบาทและความสำคัญ ในการพัฒนาสังคมด้านต่างๆ ซึ่งสามารถต่อยอด อย่างไม่มีที่สิ้นสุดอีกทั้งสามารถสร้างมูลค่าในมิติ ต่างๆ ได้ โดยเฉพาะด้านเครื่องแต่งกายในการแสดง สามารถประยุกต์ขึ้นใหม่โดยพัฒนาให้สอดคล้อง กับความต้องการของนักท่องเที่ยวและบุคคล ในท้องถิ่น ทั้งนี้เป็นการผสมผสานเพื่อเป็นแนวทาง ด้านการพัฒนาบนพื้นฐานของการอนุรักษ์

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการแสดง สร้างสรรค์มีความเหมาะสมและจำเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นหน้าที่ของผู้วิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ต้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติ และเผยแพร่สู่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง โดยประการสำคัญต้องหาวิธีการขยายผลให้แพร่ หลายสู่ความยั่งยืนด้วยกระบวนการบริหารจัดการ ในรูปแบบของความร่วมมือและการสร้างเครือข่าย ของกลุ่มชนบ่าและหน่วยงานต่างๆ ทั้งในท้องถิ่น และระหว่างท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาและพัฒนา รูปแบบ เถ่งก่อสู่การแสดงนาฏยประดิษฐ์ครั้งนี้ มีข้อมูล หลายส่วนที่จะนำเสนอผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้และเป็น แนวทางในการใช้ประโยชน์และในการวิจัย ครั้งต่อไปโดยจะนำเสนอตามลำดับ

๑. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

หน่วยงานองค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

๑) หน่วยงานด้านวัฒนธรรม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต สถาบันการศึกษา สามารถใช้เป็นข้อมูลในการ เผยแพร่งานด้านเอกลักษณ์วัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต ทั้งในส่วนที่เป็นบทความเผยแพร่และส่วนที่เป็น ชิ้นงานตลอดจนเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อต่อยอด และขยายผลการวิจัยลักษณะนี้ต่อไป

๒) สถาบันการศึกษาในจังหวัดภูเก็ต สามารถนำไปประยุกต์ในการจัดการแสดงและเป็น แนวทางผลิตและพัฒนาารูปแบบการแสดงเพื่อสร้าง อัตลักษณ์ของจังหวัดภูเก็ต

๓) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด ภูเก็ต สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาต่อยอด ด้านการผลิตสินค้าที่ระลึกซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของ จังหวัดภูเก็ต ทั้งนี้เพื่อการเพิ่มมูลค่าด้านเศรษฐกิจ จุลภาคแก่ท้องถิ่น

๔) สถานประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจสายการบิน ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจการแสดงและธุรกิจอาหาร มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการแสดงนาฏยประดิษฐ์ซึ่งเป็นรูปแบบการแสดงที่ประยุกต์ลักษณะเครื่องแต่งกายในพิธีการแต่งงานของกลุ่มชนบ่า โดยจัดว่าเป็นรูปแบบการแสดงที่ส่งเสริมเศรษฐกิจมหภาค

๕) สื่อมวลชนท้องถิ่นสามารถใช้เป็นข้อมูลในการเผยแพร่เอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ซึ่งนอกจากจะเป็นการเผยแพร่ตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นแก่คนในชุมชนเป็นอย่างดี

๒. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งพัฒนาองค์ความรู้การศึกษานาฏยประดิษฐ์ จากข้อสังเกตของผู้วิจัยและข้อเสนอแนะในการประชุมเชิงปฏิบัติการจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไปนี้

๑) ควรวิจัยปฏิบัติการให้สถานศึกษามีส่วนร่วมขยายผลในการพัฒนารูปแบบเครื่องแต่งกายประเภทอื่นให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น โดยให้แต่ละสถาบันการศึกษาปฏิบัติการด้วยตนเอง

๒) ควรวิจัยพัฒนาด้านการแต่งกายของกลุ่มชนอื่นและหลังจากการศึกษาดำเนินการในรูปแบบผลงานสร้างสรรค์ต่อไป

๓) ควรวิจัยพัฒนาประยุกต์ดนตรีพื้นเมืองของจังหวัดภูเก็ตเพื่อการผสมผสานกับดนตรีสากลในการจัดการแสดงสร้างสรรค์ต่อไป

๔) ควรพัฒนารูปแบบการแสดงประกอบประเภทอื่นโดยประยุกต์จากการแสดงพื้นบ้านภาคใต้

๕) ควรวิจัยเชิงประเมินในการติดตามผลการนำเครื่องแต่งกายท้องถิ่น โดยหลังจากการพัฒนาว่าประสบผลสำเร็จมีจุดแข็งหรือจุดอ่อนอย่างไร ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุจังหวัดภูเก็ต. (๒๕๔๔). การแต่งกาย. ใน จังหวัดภูเก็ต, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดภูเก็ต. (๒๓๗ - ๒๓๘). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐาน แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. การศึกษาปัญหาพิเศษ กรุงเทพฯ : วิทยาลัย พัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๒.

มานพ มานะแถม. (๒๕๔๖). การศึกษาพัฒนาการและบริบทที่เกี่ยวข้องของงานนาฏกรรมล้านนาเพื่อ สร้างสรรค์นาฏกรรมล้านนา และเพิ่มคุณค่าทางการท่องเที่ยว. การศึกษาปัญหาพิเศษ สาขาวิชาศิลปะไทย คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุทธพงษ์ ดันประคู่. (๒๕๕๙). การพัฒนาพัสดราภรณ์ในพิธีวิวาห์บ่าสู่งานสร้างสรรค์คาบาเรต์. ดุษฎีนิพนธ์. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สาวิตร พงศ์วัชร. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การสืบเนื่องและการเปลี่ยนแปลงของ วัฒนธรรมการแต่งกายชาวไทยเชื้อสายจีนที่ส่งผลสู่งานสร้างสรรค์. การศึกษาปัญหาพิเศษ ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๑.

อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์. (๒๕๔๙). แนวคิด ทฤษฎีการฟ้อนล้านนาแบบใหม่. ดุษฎีนิพนธ์. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.